

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Емилия Петрова Маркова

на дисертационния труд на Теодора Мариус Теофилова

на тема „Състав и структура на карабидните съобщества (Coleoptera: Carabidae) в различни типове екосистеми от района на нос Емине”,

представена за присъждане на образователната и научна степен

„доктор” по научната специалност „Екология и опазване на

екосистемите”

Настоящият труд представлява изследване на състава и структурата на карабидните съобщества в различни типове екосистеми от един непроучен по отношение на сем. Carabidae район с разнообразен релеф, специфичен климат и местообитания, район с голем инвеститорски интерес и с твърде дискуссионен статут по отношение на главните си приоритети.

Дисертационният труд на Теодора Мариус Теофилова съдържа общо 234 стр., в които са включени 92 фигури, 25 таблици и 37 страници приложения (с поместени 18 снимки, 53 фигури и 15 таблици). В списъка на използваната литература са представени 323 заглавия, от които 79 на кирилица, 242 на латиница и 2 интернет страници.

Целта на дисертацията е актуална и ясно дефинирана, поставените задачи са изпълнени коректно. Пробните площадки са подбрани така, че да обхващат в най-голяма степен разнообразието на природните условия в изследвания район. Използваните методи за събиране, обработка и съхранение на събрания материал са утвърдени в научната практика за подобен род изследвания. Дисертационният труд е резултат на значителна по обем полска и лабораторна работа. Използваните изследователски методи са правилно приложени с цел определяне на основните популационни и ценотични параметри на карабидните съобщества, оценка на индикаторното значение на тези индекси и използването им за установяване степента на антропогенно въздействие и прогнозиране на екологичните тенденции в изследвания район.

Резултатите от изследването са представени в няколко подглави. В подглава **Фаунистична част** е направена обща фаунистична характеристика на събрания и обработен материал, даден е подробен систематичен списък на установените видове по

пробни площи и установените екзепляри по пол. Дадени са видовете с консервационна значимост – ендемичните видове, редките, застрашените и стенотопни видове, както и новите видове за района на нос Емине. Установени са общо 134 вида от сем. Carabidae, принадлежащи към 46 рода, 18 трибуса и 3 подсемейства. От тях два вида са ендемити – единият български ендемит, а другият – балкански ендемит. Нови за карабидната фауна на нос Емине са 54 вида.

В подглава **Зоогеографска характеристика** е представен пълен анализ на разпределението и разпространението на видовете и надвидовите таксони от изследвания район по две главни направления – историческо и екологично. Разграничени са 4 зоогеографски фаунистични комплекса.

В подглава **Екологична част** са дадени подробни данни за основни популационни и ценотични показатели от отделните пробни площадки - брой на установените видове, срещаемост на видовете, численост на популациите, доминантната и полова структура на съобществата. Направена е екологична типизация по жизнените форми на видовете, установено е разпределението на видовете по екологични групи във връзка с местообитанието и влажността.

В подглава **Пространствено разпределение на карабидите в пробните площи. Градиентен анализ на съобществата** е извършен анализ на изследваните съобщества по метода на класификация и метода на ординация. Градиентният анализ показва първостепенната роля на влажността и растителността като главни екологични градиенти за пространственото разпределение на видовете от сем. Carabidae.

Всички получени при изследването резултати са подложени на задълбочено и умело анализиране и обсъждане от докторантката.

В глава **Заклучение** е направено обобщение на резултатите от изследването с най-важните констатации.

На базата на получените резултати докторантката е формулирала 9 извода, които са точно и ясно формулирани и са напълно в съответствие с резултатите от изследването.

Въз основа на проведеното изследване докторантката е направила оригинален и задълбочен анализ на състоянието на изследвания район, дала е прогнози за бъдещите тенденции в развитието му и е направила препоръки за опазване на биологичното разнообразие, които са с голямо практическа стойност за този район от Черноморското ни крайбрежие.

Дисертационният труд на Теодора Мариус Теофилова има определени научни и научно-приложни приноси, които тя е формулирала стегнато в 9 пункта.

Дисертацията е много добре структурирана и е написана на добър научен език. Приложените фигури и таблици са изработени прецизно и допълват добре получените резултати. Техническо оформление е с високо качество.

По темата на дисертацията са публикувани 4 научни статии на английски език (в които докторантката е първи автор), от които една е отпечатана в научно списание с импакт фактор. Материали, свързани с работата по дисертацията са представени от докторантката и на 5 научни конференции (2 международни и 3 национални).

Научното изследване е проведено и обезпечено благодарение на финансовата помощ на 4 научноизследователски проекта, в които докторантката е взела активно участие (1 - реализиран с финансовата помощ на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” и съфинансиран от Европейския социален фонд и МОМН, 2 – финансирани от Фонд Научни изследвания при СУ и 1 – финансиран от „Литекс Комерс” ООД).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Теодора Мариус Теофилова по съдържание, обем и структура напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Авторефератът е изготвен също съобразно изискванията и представя коректно и точно дисертационния труд, основните резултати от изследването и научните приноси. Литературният обзор е стегнат и изчерпателен и е съобразен с обема на дисертацията. Публикациите са напълно по темата и отразяват резултати, получени при изследването.

С настоящия труд докторантката показва задълбочена теоретична подготовка, добра литературна осведоменост и умения за интерпретация на научни факти, които са добра и необходима предпоставка за нейното бъдещо развитие като специалист. Оценявам много високо личното участие на Теодора Теофилова в проведените изследвания, в оформянето и написването на дисертационния труд.

В заключение бих искала да отбележа, че Теодора Теофилова е един много организиран, отлично подготвен в областта на ентомологията и екологията млад научен работник, успешно работещ в екип, със сериозна и основателна заявка за продължаване на кариерата си в областта на науката.

Въз основа на горепосочените факти, оценявам **положително** нейната дисертация и научни публикации и убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен “Доктор” на Теодора Мариус Теофилова.

София, 05.02.2014 г.

(Доц. д-р Емилия Маркова)

!